

ПЕЧАТКИ ТА ГЕРБИ МУКАЧЕВА У ДОСЛІДЖЕННЯХ ОЛЕКСІЯ ФІЛІПОВА

Іван Міськов

кандидат історичних наук, доцент кафедри культури та соціально-гуманітарних дисциплін, Закарпатської академії мистецтв, Ужгород
E-mail: miskoviv@gmail.com

Автор у даній статті спробував проаналізувати та оцінити науково-дослідницьку роботу Олексія Філіпова у дослідженнях печатки та герба м. Мукачева, яке стало його другою батьківщиною. З 2002 р. він щотижня відвідував Державний архів Закарпатської області у м. Берегово з метою виявлення документів про печатки та герб Мукачева. Дослідника зацікавила постать Св. Мартіна. Саме перші його статті про міський герб Мукачева були надруковані у місцевій періодичній пресі. Він один з перших опублікував грамоту угорської королеви Єлизавети від 22 травня 1376 р. Цим документом – переселенням вільні Мункач (Мукачево) було надано право про користування печаткою із зображенням Св. Мартіна. У дослідженнях мукачівського герба, О. Філіпов зацікавився наступними питаннями: 1. Коли саме потрібно відзначати День м. Мукачева – з часу надання печатки із зображенням Св. Мартіна?; 2. Яким має бути герб Мукачева?; 3. Кольорове вирішення даного герба? О. Філіпов, працюючи журналістом газети «Старий замок» намагався повернути історичний герб міста – Св. Мартін на коні. Натомість, його пропозиції були проігноровані, і як наслідок на сьогодні м. Мукачево має герб з постаттю священника, але із збереженням легенди Св. Мартіна на коні, поруч якого жебрак (меч і половина плаща у щиті, котрий тримає священник). На думку, О. Філіпова, день міста потрібно було б святкувати 22 травня. У 2012 р., в результаті довготривалої дослідницько-пошукової роботи, ним було видано працю «Під плащем Святого Мартіна (Історія герба міста Мукачева 1376 – 1943)». У цій праці, О. Філіпов описав 24 печатки м. Мукачева: із них 14, періоду Угорського королівства, Австрійської та Австро-Угорської імперії (1376, 1652, 1816, 1844, 1872, 1873, 1902 (6), 1914, 1914 – 1916), 8 – періоду Підкарпатської Русі Чехословацької Республіки (1919, 1920, 1923 (2), 1925, 1928, 1929. 1933), 2 – періоду Угорського королівства (1938, 1943). О. Філіпов планував у подальшому дослідження печаток і герба м. Мукачево, але його передчасна смерть перешкодила цьому.

Ключові слова: дослідник, архів, журналіст, герб, печатка, відбиток печатки.

Постановка проблеми. Олексій Філіпов був відомий як журналіст мукачівської газети, яка тричі змінювала назву «Старий замок» – «Паланок» – «Старий замок-Паланок». На сторінках вищезгаданої газети, він публікував статті про Карпатську Україну, археологічні розкопки Невіцького замку, Мукачево у Першій світовій війні, виноробство в Мукачеві та Ужгороді, щодо першості двох вищезгаданих міст, літопис Аноніма «Діяння угрів», графа Дракулу, Федора Корятовича, вільного міста Мукачево тощо. Але чи не найбільше його зацікавила постать Святого Мартіна на гербі міста Мукачева, яке з 1981 р. стало другою батьківщиною О. Філіпова. Ймовірно, що з 1993 р. його зацікавлення геральдикой переросли у самостійні розвідки, а потім і проблематику – дослідити постать Святого Мартіна на печатках та гербах м. Мукачево.

Аналіз останніх публікацій показав, що окремо не написано жодної статті про дослідження О. Філіповим міської печатки та герба Мукачева. Автор даної статті у свій час товаришував з О. Філіповим (Рис. 1), а після його смерті – опублікував про нього біографічну статтю з вибраною бібліографією [Міськов, 2014, с. 287–291]. Пізніше вийшла стаття про його дослідження історичної символіки поселень Мукачівського району [Міськов, 2015, с. 192–194], а також дотична публікація про герби міст Южного, Мукачева, проекту нового герба Ужгородського університету [Міськов, 2019, с. 192–194]. О. Філіпов як член Українського Геральдичного Товариства з 1993 р. (пізніше був виключений)

(Рис. 2) та як член Словацького генеалогічно-геральдичного товариства (Рис. 3) долучився до виставки словацьких гербів у Мукачеві, яка відбулася 12 січня 1995 р. [Герби, 1995, с. 4]. Його публікацію «Антигеральдика Закарпаття» надрукували у фаховому виданні «Спеціальні історичні дисципліни», не дивлячись на те, що Олексій Філіпов не мав навіть вищої історичної освіти.

Метою даної статті, на основі публікацій та видань О. Філіпова проаналізувати та оцінити його внесок у вивчення печатки та герба м. Мукачева. Серед поставлених завдань даної статті наступні: віднайти всі публікації автора, що стосувались символів Мукачева; опрацювати періодичні видання, монографії автора, вияснити проблемні питання, які стосувались сфрагістики та геральдики Мукачева; а також з'ясувати, яких змін зазнав герб Мукачева у період свого «вродження» у незалежній Україні.

Виклад основного матеріалу. О. Філіпов зацікавився сфрагістикою та геральдикою у зв'язку з переїздом у м. Мукачево. Саме в Мукачеві, при радянській владі не були знищені, демонтовані чи прикриті на фасадах міських будівель міста герби Святого Мартіна на коні як римського вершника, поруч з яким – жебруща людина. До постаті Св. Мартіна дослідник звертається у своїх публікаціях на сторінках місцевої періодики. Він вперше звернув увагу на королівську грамоту від 1376 р., в якій задується Св. Мартін, печатку із зображенням якого для укладення юридичних угод купівлі, продажу, перепродажу виноградників почала використовувати окрема категорія міщан Му-

качева [Філіппов, 1994, с. 4]. Не маючи доступу до архівних документів, у своїх публікаціях, він згадував нову велику печатку Мукачева 1844 р., де замість постаті простого священника з'являється фрагмент християнської легенди про Святого Мартіна з Тура, як вершника, який відрізав половину свого плаща і віддав його жебракові [Філіппов, 1994, с. 4]. Через рік, на сторінках «Новини Мукачева», він дав своє бачення постаті і символу Святого Мартіна [Філіппов, 1995, с. 4]. Саме О. Філіппов вважав, що під час розробки сучасного герба будь-якого міста потрібно дуже обережно ставитися до «історичного герба». А відомо, що герби багатьох європейських міст змінювали зміст історичних зображень, або інколи символічна фігура була невідомою, тільки znana по опису в документі. Тому дослідник наголошував, що в кожному конкретному випадку потрібно проводити спеціальне дослідження для виявлення герба [Філіппов, 1995, с. 121].

На сторінках газети «Старий замок» протягом 1998 р. тривала дискусія щодо герба Мукачева: була висловлена думка, що міським гербом має бути герб князя Корятовича [Белей, 1998, с. 4], а також продовжувати роботу над міською символікою [Ревницький, 1998, с. 4]. У свою чергу, О. Філіппов та М. Федак послали на реєстрацію герба Мукачева 1903 р. у Міністерстві внутрішніх справ Угорщини з наступним описом: у синьому полі щита із зеленою основою, зображено Св. Мартіна у лицарському вбранні, на голові шолом, а Св. Мартін на білому коні відтинає мечем половину свого червоного плаща і віддає його жебраку. Наверх щита прикрашає золота корона. На думку, Філіппова та Федака даний герб мав стати офіційним гербом міста (Рис. 4). Після 1998 р., О. Філіппов продовжував працювати у пошуках інших печаток Мукачева, публікуючи свої дослідження у пресі, періодичних та науково-популярних виданнях, роблячи попередні підсумки.

У статті «Антигеральдика Закарпаття», О. Філіппов констатував, що в Мукачеві з подання начальника управління культури В. Цигака герб міста 1902 р. Св. Мартін на коні з жебраком у 1998 р. скасовується, а натомість приймається герб із зображенням старої печатки з постаттю християнського священника [Філіппов, 2007, с. 112] (Рис. 5).

Саме його зацікавило питання про святкування Дня міста Мукачево. Він отримав вичерпну відповідь від проф. Я. Штернберга, котрий досліджував герби і печатки давніх населених пунктів Закарпаття – 22 травня, коли королева Угорщини і Польщі – Єлизавета надала грамоту (1376 р.) на право користуватися власною печаткою із зображенням Святого Мартіна [Філіппов, 2012, с. 4]. Життя Святого Мартіна як римського вершника, а потім як єпископа м. Тур – апостола миру, описано в різних життях Святих. Але як Святого Мартіна найбільш почали вшановувати в Французькому королівстві, далі у Речі Посполитій [Філіппов, 2012, с. 19]. О. Філіппов зазначав: «Печатки із зображенням Святого Мартіна мали окремі громади в деяких середньовічних європейських містах: у Франції – Тур, Ліон, в Італії – Беллуно, Лукка, Сан-Маріно, в Бельгії – Куртаї, Льовен, у Голландії – Утрехт, у Німеччині – Брауншвейг, Емс, Карст, Краненбург, Мюнстермайфельд, Ольпе, Сіндельфінген,

Штольцгайм, у Богемії – Дамнау, Поступіц та інші» [Філіппов, 2012, с. 20]. Саме окрема категорія жителів Мункача (Мукачева) «*hospites*» отримала право (1376 р.) на тривале користування печаткою із зображенням Святого Мартіна [ДАЗО, ф. 1589, Оп.1., Спр.1].

Пізнішу печатку Мукачева (очевидно найперша печатка стерлася з плином часу – *авт.*) виявив О. Філіппов із наступним описом: «3. Печатка 1652 р. виготовлення (з боку напис власника – *Bátui János*): латунна, овальна, 20 x 36 мм, довжина рукоятки 50 мм. У полі печатки – зображення звичайної постаті священника, який лівою рукою тримає єпископський посох, а правіцю підняв для благословення. Легенда по краю печатки завширшки 5 мм латинською «*oppidi Munkach*»// Приватна збірка мукачівського колекціонера» [Філіппов, 2012, с. 37] (Рис. 6). Печаткою 1652 р. користувалися аж до 30-х рр. XIX ст. На документі 1816 р., відома інша овальна печатка Мукачева (20 x 25 мм) з червоного сургучу, опис якої збігається з описом печатки 1652 р. і такою самою латинською легендою [Філіппов, 2012, с. 37] (Рис. 7).

У 1843 р. угорський парламент затвердив угорську мову державною, а також було прийнято рішення про заміну символіки у містах і селах Угорського королівства Австро-Угорської імперії. Відтепер легенди населених пунктів на печатках були змінені на угорську мову. З 1844 р. відома кругла сургучна печатка, опис якої наступний: у полі печатки зображення Святого Мартіна у військовому вбранні, який сидить на коні та відтинає частину свого плаща для сидячого жебрущего чоловіка; легенда по краю печатки угорською «*Szabad Munkács város pecsétje 1844* – Печатка вільного міста Мукачева 1844» [Філіппов, 2012, с. 38], (Рис. 8).

З 1872 та 1873 рр. відомі інші дві круглі міські печатки Мукачева: перша – у полі печатки угорською мовою «*Munkács város rendezett tanácsa 1872*», друга – у полі зображення Св. Мартіна на коні, який дає частину свого плаща бідняку з легендою «*Munkács város rendezett tanácsa 1873*» [Філіппов, 2012, с. 38]. За 1902 р. відомі чотири різні круглі міські печатки на різних документах: одна паперова та три чорнильні. На одній чорнильній печатці у круглому полі надпис «*Bereg vármegye Munkács rendezett tanácsú város 1902*», а на інших зображення герба Св. Мартін, у щиті німецької форми з короною і відповідно три легенди: «*Bereg vármegye Munkács r. t.város 1376 – 1902*», «*Bereg vármegye Munkács r. t.város 1902 – 1902*», «*Bereg vármegye Munkács r. t.város 1902*» [Філіппов, 2012, с. 39], (Рис. 9). Також відомі ще дві круглі печатки 1902 р. без герба Св. Мартін – одна чорнильна у полі кола з легендою «*Bereg vármegye Munkács rendezett tanácsú város rendőkapitányi hivatalo 1902*» та друга – сургучна у полі кола з наступною легендою «*Bereg vármegye Munkács r. t. város 1902*» [Філіппов, 2012, с. 40]. У Державному архіві Закарпатської області, О. Філіппов відшукав на бланковій документа 1916 р. – тиснений герб «Св. Мартін», а під ним угорською тиснений надпис: «*Munkács rend. tanácsú város*» та відбиток круглої чорнильної печатки – навколо герба «Св. Мартін» у щиті німецької форми

по колу легенда «Bereg vármegye Munkács r. t. város 1914 – 1916. Polgármestere» [Філіппов, 2012, с. 40].

За 20-30 рр. О. Філіппов знайшов та опублікував наступні печатки Мукачева: Підкарпатської Русі:

1) відбиток чорнильної круглої печатки без вказування року, на документі 1919 р., у полі печатки посередині – надпис «Мункачово», по колу легенда російською: «Губернатор РусскоѢ Крайны» [Філіппов, 2012, с. 40];

2) чорнильна кругла печатка 1920 р. з класичним гербом м. Ужгорода з легендою по колу чеською мовою: «Magistrát města MUSAČ Beregská župa 1920» [Філіппов, 2012, с. 41];

3) чорнильна кругла печатка без дати на документі 1923 р., у полі якої зображення тинктури гербу «Св. Мартін» у щиті німецької форми та легендою по колу російською та угорською: «Бережска жупа года п.с. Мукачево – Bereg vármegye Munkács r. t. város» [Філіппов, 2012, с. 41];

4) чорнильна кругла печатка без дати на документі 1923 р. у полі малий державний герб Чехословацької республіки – чеський лев у французькому з легендою по колу чеською та російською: «Županský úřad v Mukačevě – Жупанскій урядъ въ МукачевѢ» [Філіппов, 2012, с. 41];

5) чорнильна кругла печатка без дати на документі 1925 р., у полі якої зображено міський герб «Св. Мартін» у щиті німецької форми з короною та легендою по колу російською, чеською, угорською: «Городъ Мукачево съ установленнымъ магистратомъ – Město Muračevno se zřizenyím magistrátem – Munkács r. t. város» [Філіппов, 2012, с. 41];

6) чорнильна кругла печатка без дати на документі 1928 р., у полі якої зображено міський герб «Св. Мартін» у щиті німецької форми без корони та легендою по колу російською, чеською, угорською: «Городъ Мукачево съ установленнымъ магистратомъ – Město Muračevno se zřizenyím magistrátem – Munkács r. t. város» [Філіппов, 2012, с. 42];

7) дві чорнильні круглі печатка без дати на документі 1929 р., у полі якої зображено міський герб «Св. Мартін» у щиті німецької форми без корони; перша печатка з легендою по колу російською, чеською, угорською: «Городъ Мукачево съ установленнымъ магистратомъ – Město Muračevno se zřizenyím magistrátem - Munkács r. t. város»; друга печатка з легендою по колу російською, чеською, угорською: «МАГИСТРАТЪ ГОРОДА МУКАЧЕВА/. Magistrát města Muračeva. Munkács r. t. város» [Філіппов, 2012, с. 42];

8) чорнильна кругла печатка без дати на документі 1933 р., у полі якої зображено міський герб «Св. Мартін» у щиті німецької форми без корони з легендою по колу чеською і російською: «Magistrát města Muračeva. Magistrátъ города Мукачева» [Філіппов, 2012, с. 42].

Олексій Філіппов описав дві печатки на документах 1939, 1943 рр.: перша – «...чорнильна, кругла, діаметром 36 мм. У полі печатки зображення в тинктурі міського герба «Св. Мартін» у щиті німецької форми без корони. Легенда по краю печатки угорською: «A FELSZABADULT MUNKCÁS R.T. VÁROS pecsétje 1938. Nov. 2», друга: «Відбиток печатки без

вказування року виготовлення на документі 1943 року: чорнильна, кругла, діаметром 36 мм. У полі печатки – зображення в тинктурі міського герба «Св. Мартін» у щиті німецької форми без корони. Легенда по краю печатки угорською «Munkács megyei város» [Філіппов, 2012, с. 42-43].

Щодо семіотики герба «Св. Мартін», О. Філіппов вважав, що за християнською легендою у минулому Св. Мартін був римським вершником і одного разу, зустрівши голодного і змерзлого жебрака, не маючи коштів, відтяв частину свого червоного плаща і віддав його напівоголеному чоловікові. Але виготовлення такої печатки для Мукачева – Святий Мартін на білому коні було дуже складним процесом. Тому мукачівські старости довготривалий час користувались міською печаткою із зображенням звичайної постаті священника. Тільки у XIX ст. в Угорському королівстві ремісники почали використовувати замість металевих гумові печатки. Тоді зображення Св. Мартіна на коні поруч з'явилося на новій печатці Мукачева, яка використовувалася по 1944 р. [Філіппов, 2012, с. 30-31, 42-43].

Висновки. Олексій Філіппов, займаючись питаннями сфрагістики та геральдики, найбільше приділив уваги дослідженню печаток і герба м. Мукачева, яке стало другою батьківщиною дослідника. З 2002 р. він щотижня відвідував Державний архів Закарпатської області у м. Берегове з метою виявлення документів з печатками та гербом м. Мукачево. Дослідника зацікавила постать Св. Мартіна. Саме перші його статті про міський герб Мукачева були надруковані у місцевій періодичній пресі. Він один з перших опублікував грамоту угорської королеви Єлизавети від 22 травня 1376 р. Цим документом – переселенням вільні Мункач (Мукачево) було надано право про користування печаткою із зображенням Св. Мартіна. У дослідженнях мукачівського герба О. Філіппов зацікавився наступними питаннями: 1. Коли саме потрібно відзначати День м. Мукачева – з часу надання печатки із зображенням Св. Мартіна?; 2. Яким має бути герб Мукачева?; 3. Кольорове вирішення даного герба? О. Філіппов, працюючи журналістом газети «Старий замок» намагався повернути історичний герб міста – Св. Мартін на коні. Натомість, його пропозиції були проігноровані, і як наслідок на сьогодні м. Мукачево має герб з постаттю священника, але із збереженням легенди Св. Мартіна на коні, поруч якого жебрак (меч і половина плаща у щиті, котрий тримає священник). На думку, О. Філіппова, день міста потрібно було святкувати 22 травня. У 2012 р., в результаті довготривалої дослідницько-пошукової роботи, ним було видано працю «Під плащем Святого Мартіна (Історія герба міста Мукачева 1376 – 1943)». У цій праці О. Філіппов описав 24 печатки м. Мукачева: із них 14, періоду Угорського королівства, Австрійської та Австро-Угорської імперій (1376, 1652, 1816, 1844, 1872, 1873, 1902 (6), 1914, 1914 – 1916), 8 – періоду Підкарпатської Русі Чехословацької Республіки (1919, 1920, 1923 (2), 1925, 1928, 1929, 1933), 2 – періоду Угорського королівства (1938, 1943). О. Філіппов планував у подальшому дослідження печаток і герба м. Мукачево, але його передчасна смерть перешкодила цьому.

Список використаних джерел

- Белей, В., 1998. Яким має бути герб Мукачева, *Старий Замок*, 13 серпня, с. 12.
 Герби відкривають таємницю, 1995, *Панорама*, 14 січня, с. 4.
 Державний архів Закарпатської області (ДАЗО), ф. 1589. Главный староста гор. Мукачево. Коллекция Владислава Вари (1427 – 1850), оп. 1, спр. 1. Грамота королевы Венгрии и Польши Елисаветы от 22 мая 1376 г. о разрешении жителям города Мукачево пользования печатью с изображением св. Мартина, на 2 арк.
 Миськов, И., 2014. Памяти друга, *Карпатика*, вип. 43, Ужгород, с. 287–291.
 Миськов, І., 2015. Сфрагістика у науковій спадщині Т. Легоцького, Я. Штернберга, О. Філіппова, *Науковий вісник Закарпатського художнього інституту*, вип. 7, Ужгород: Закарпатський художній інститут, с. 186–195.
 Миськов, І., 2019. Створення міських гербів Южного, Мукачева та проекту нового герба Ужгородського університету, *Науковий вісник Ужгородського університету, серія: Історія*, вип. 1 (40), Ужгород: Говерла, с. 186–210.
 Ревіцький Ю., 1998. Символіка міста – історична ретроспектива, *Старий Замок*, 13 серпня, с. 12.
 Філіппов, О., 1994. Під плащем Святого Мартіна, *Новини Мукачева*, 12, 19 травня, с. 4.
 Філіппов, О., 1995. Святий Мартін у Мукачеві. Чому?, *Новини Мукачева*, 8 червня, с. 4.
 Філіппов, О., 1996. Традиції і сучасність міської геральдики, *Науковий збірник Закарпатського краєзнавчого музею*, вип. 2, Ужгород, с. 120–123.
 Філіппов, О., 2007. Антигеральдика Закарпаття, *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії і методики. Збірник наукових праць*, число 15 / Упоряд.: І. Н. Войцехівська, М. Ф. Дмитрієнко, О. О. Попельницька; відп. ред. г. В. Боряк, Київ: ін-т історії України НАН України, с. 110–113.
 Філіппов, О., 2012. *Під плащем Святого Мартіна (Історія герба м. Мукачево 1376 – 1943 рр.)*, Ужгород: Поліграфцентр, «Ліра», 68 с.: іл.
 Філіппов, О., 2012. *Збірник публікацій по геральдиці*, Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 32 с.

References

- Beley, V., 1998. Yakym maie buty herb Mukacheva [What should be Mukachevo's coat of arms], *Staryi Zamok*, August 13, p. 12. (in Ukrainian).
 DAZO, f. 1589. Glavnyj starosta gor. Mukachevo. Kollekcija Vladislava Vari (1427 – 1850), op. 1, spr. 1. Gramota korolevy Vengrii i Pol'shi Elisavety ot 22 maja 1376 g. o razreshenii zhiteljam goroda Mukachevo pol'zovanija pechat'ju s izobrazheniem sv. Martina, 2 ark. [SATR, f 1589. The main headman of the Mukachevo city. Collection of Vladyslav Vari (1427 – 1850), d. 1, c. 1. Charter from the Queen of Hungary and Poland Elizabeth from May 22, 1376, permission to residents of the city of Mukachevo to use the seal with the image of St. Martina, 2 p.]. (in Russian, Latin).
 Filippov, O., 1996. Tradytzii i suchasnist' miskoi heraldyky [Traditions and modernity of city heraldry], *Scientific collection of the Transcarpathian Museum of Local History*, vol. 2, Uzhhorod, pp. 120–123. (in Ukrainian).
 Filippov, O., 2007. Antyheraldyka Zakarpattia [Anti-heraldry of Transcarpathia], *Special historical disciplines: issues of theory and methodology. Collection of scientific papers*, number 15 / Edited by: I. N. Voytsevivska, M. F. Dmitrienko, O. O. Popelnytska; resp. ed. V. Boryak, Kyiv: Institute of History of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine), pp. 110–113. (in Ukrainian).
 Filippov, O., 2012. *Pid plashhem Svyatogo Martina (Istoriya gerba m. Mukachevo 1376 – 1943 rr.)* [Under the cloak of St. Martin (History of the coat of arms of Mukachevo 1376 – 1943)], Uzhhorod: Polygraph center «Lira», 68 pp.: ill. (in Ukrainian).
 Filippov, O., 2012. *Zbirnyk publikatsii po heraldytsi* [Collection of publications on heraldry], Uzhhorod: Polygraph Center «Lira», 32 pp. (in Ukrainian).
 Filippov, O., 1994. *Pid plashhem Svyatogo Martina* [Under the Cloak of Saint Martin], *Mukachevo News*, May 12, 19, p. 4. (in Ukrainian).
 Filippov, O., 1995. *Sviatyi Martin u Mukachevi. Chomu ?* [Saint Martin in Mukachevo. Why?], *Mukachevo News*, June 8, p. 4. (in Ukrainian).
 Herby vidkryvaiut taiemnytsiu, 1995. [Coats of arms reveal a secret], *Panorama*, January 14, p.4. (in Ukrainian).
 Miskov, I., 2015. *Sfragistyka u naukovii spadshchyni T. Lehotskoho, Ya. Shternberha, O. Filippova*, [Sphragistics in the scientific heritage of T. Legotsky, Ya. Shternberg, O. Filippov], *Scientific Bulletin of the Transcarpathian Art Institute*, vol. 7, Uzhhorod: Transcarpathian Art Institute, pp. 186–195. (in Ukrainian).
 Miskov, I., 2019. *Stvorennia miskykh herbiv Yuzhnoho, Mukacheva ta proektu novoho herba Uzhhorodskoho universytetu*, [Creation of city's coats of arms of Yuzhnyi, Mukachevo and project of the new coat of arms of the Uzhhorod University], *Scientific Herald of Uzhhorod University. Series: History*, vol. 1 (40), Uzhhorod: Hoverla, p. 186–210. (in Ukrainian).
 Miskov, I., 2014. *Pamiaty druha* [In the memory of a friend], *Karpatyka*, issue 43, Uzhhorod, pp. 287–291. (in Ukrainian).
 Revytskyi Yu., 1998. *Symvolika mista – istorychna retrospektyva*, (City symbolism – a historical retrospectiv, *Staryi Zamok*, August 13, p. 12. (in Ukrainian).

Ivan Miskov

Candidate of Science, Associate Professor of the Department of Culture and Social and Humanitarian Disciplines, Transcarpathian Academy of Arts, Uzhhorod

SEALS AND COATS OF ARMS OF MUKACHEVO IN THE RESEARCH OF OLEKSIY FILIPPOV

In this article, the author tried to analyze and evaluate Oleksiy Filippov's research on the seal and coat of arms of the city of Mukachevo, which became his second homeland. Since 2002, he has been visiting the State Archives of the Transcarpathian Region in Berehovo weekly to find documents about Mukachevo's seals and coat of arms. The researcher was interested in the figure of St. Martin. He printed his first articles about the city coat of arms of Mukachevo in the local periodical press. He was one of the first to publish the charter of the Hungarian Queen Elizabeth, dated

May 22, 1376. With this document, the settlers of the Munkach villa (Mukachevo) were granted the right to use a seal with the image of St. Martin. In researching the Mukachevo coat of arms, O. Filippov was interested in the following questions: 1. When exactly should the Day of Mukachevo be celebrated - from the time of issuing a seal with the image of St. Martin?; 2. What should Mukachevo's coat of arms be?; 3. What colour solution of this coat of arms? O. Filippov, while working as a journalist for the newspaper «Stariy Zamok,» tried to return the historical coat of arms of the city - St. Martin on a horse. Instead, his proposals were ignored, and as a result, Mukachevo today has a coat of arms with the figure of a priest but with the legend of St. Martin on a horse, next to which is a beggar (a sword and half a cloak in a shield held by a priest). According to O. Filippov, the day of the city should be celebrated on May 22. In 2012, as a result of long-term research, he published the work «Under the Cloak of St. Martin (History of the Coat of Arms of the City of Mukachevo 1376 – 1943)». In this work, O. Filippov described 24 seals of the city of Mukachevo: 14 of them belong to the period of the Kingdom of Hungary, the Austrian and Austro-Hungarian Empires (1376, 1652, 1816, 1844, 1872, 1873, 1902 (6), 1914, 1914 – 1916), 8 to the period of Subcarpathian Rus of the Czechoslovak Republic (1919, 1920, 1923 (2), 1925, 1928, 1929, 1933), 2 to the period of the Hungarian Kingdom (1938, 1943). O. Filippov planned further to study the seals and coat of arms of Mukachevo, but his premature death prevented this.

Keywords: researcher, archive, journalist, coat of arms, seal, seal imprint.

ІЛЮСТРАЦІЇ

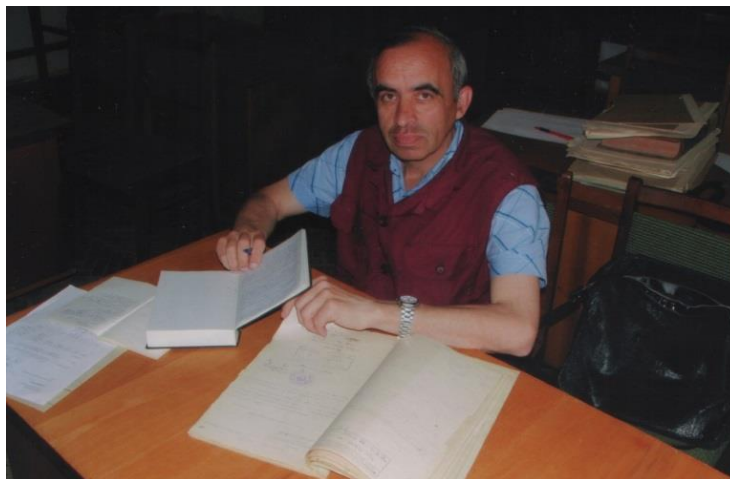

Рис.1. Олексій Філіппов у Державному архіві Закарпатської області, м. Берегово.

Рис. 2. Членський квиток О. Філіппова, члена УГТ.

Рис. 3. Членський квиток О. Філіппова, члена Словацького генеалогічно-геральдичного товариства.

Рис. 4. Тинктура герба Мукачева 1903 р.

Рис. 5. Офіційний герб Мукачева з 1998 р.

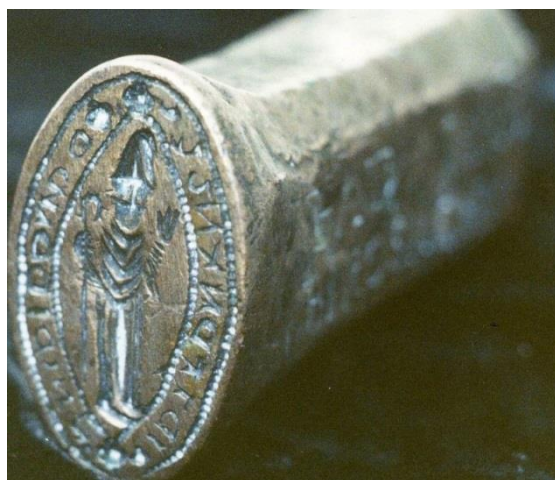

Рис. 6. Печатка м. Мукачева з 1652 р. Фото О. Філіппова.

Рис. 7. Печатка м. Мукачева на документі 1816 р. Фото І. Міськова

Рис. 8. Печатка м. Мукачева з 1844 р. Фото О. Філіппова.

Рис. 9. Печатка м. Мукачева з 1902 р. Фото О. Філіппова.